

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Enchiridion Theologiæ Pastoralis Et Doctrinæ Necessariæ Sacerdotibvs Cvram Animarum administrantibus

Binsfeld, Peter

Avgvstæ Trevirorvm, 1609

19. Cap. De Quando restitutio facienda, quæ causæ excusent, aut
differa[n]t restitut.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40721

leges de ordine restituendi seruandæ sunt. Bona autem incerta restituenda sunt secundum consilium confessarij, qui si viderit debitorem in magna paupertate, poterit dispensare, vt sibi retineat tanquam pauperi partem. Si autem confessario videatur, quod hac occasione liberius aliena rapiet, non expedit hæc facere misericordiam, ne peccandi liberius occasio offeratur.

Ordo autem hic in restituendo ita est necessarius, vt tradunt Syluester loc. cit. q. 7. & Nauarr. num. 52. vt si quis eum non seruet, conscientia non satisfaciat.

CAPVT XIX.

QUANDO RESTITVTIO FACIENDA, & quæ causa excusent, aut differant restitutionem?

Qui accepit rem alienam, vel eam detinet contra iustitiam, statim debet restituere, si potest, vel petere dilationem ab eo, qui vsum rei concedere potest, iuxta doctrinam S. Thomæ. 2. 2. quest. 62. art. 8. communiter receptam. Quia retinere rem alienam inuito domino, est contra præceptum negatiuum. Non furaberis. Ea autem natura est præcepti negatiui, vt obliget semper, & ad semper, vt

Docto-

Doctores loquuntur. Quando autem dicitur
præceptum restitutionis statim obligare, in-
telligendum moraliter, locis & temporibus
conuenientibus: Vnde qui nocte in lecto, vel
de die in Ecclesia recordatur, se alienum possi-
dere, non tenetur statim surgere ad restitu-
endum, sed animum habere restituendi primo
quoque tempore commodo. Ex dictis infe-
runtur quædam. *Primum*, quam diu quis deti-
net rem alienam inuito domino, si potest re-
stituere, & nolit, est in statu peccati mortalis, &
quo diutius detinet, eo grauius peccat: & quo-
tiescunque actum nolitionis elicit, nouum
peccatum committit. *Secundum*, horrendum
quidem, sed verissimum, multos damnari ob
non solutionem debitorum, nullum habentes
conscientiæ scrupulum, credentes se non te-
neri ante declarationem per sententiam, vt re-
fere Nauar. num. 64. loc. citat. infert. *Tertium*,
Confessarium non posse eum absoluerè, qui
potest soluere, & restituere, & non facit, sed
differt contra voluntatem domini: Nec etiam
eum, qui potest totum, & vult nisi partem Quo-
niam talis non est contritus, cum velit in statu
peccati mortalis perjurare. Potest enim totum
simul & statim restituere, & tamen non vult
id præstare. *Quartum*, In periculosissimo esse
damnationis statu, qui per totam vitam non
restituunt, cum possint, neque propositum
habent nisi restituendi in morte, licet firmis-
simum

simum illud habeant: aut restitutionem præcipiendi in testamento, vt docent Sotus lib. 2. quæst. 7. artic. vltimo de iustit. & iure. & Iosephus Angles in florib. Theolog. 2. part. in 4. sentent. quæst. de restitut. artic. 2. difficult. 4.

Dubium. An confessarius debeat absoluere eum qui aliquoties promisit restituere, & non fecit?

S. Antonin. 2. part. tit. 2. ca. 8. Caiet. in summa verb. Restitutio, cap. 6. & Aurea Armilla in eodem verb. numer. 33. tradunt non debere absolui talem, nisi prius actualiter restituat: quia cum ex præteritis futura conijcere liceat, timendum ne post absolutionem deficiat à restitutione. Addit tamen Nauarr. nu. 58. quod talis possit occurrere pœnitens, & tales circumstantiæ loci, & temporis, & causæ, vt confessarius solo animo restituendi contentus esse debeat.

Quæ cause excusant à restitutione statim facienda?

TRES potissimum. *Prima*, voluntas domini concedentis dilationem, vel condonantis debitum: quia tunc non retinetur alienum inuito domino. *Secunda*, Ignorantia iuris, vel facti, quam diu durat. *Tertia*, est impotentia restituendi, quæ si in perpetuum duret, etiam excusat: Si autem aliquis pro parte

parte sit potens, & pro alia impotens, tenetur ad restitutionem pro parte, qua potens est.

Quando autem aliquis verè dicatur impotens, vt excusetur à restitutione statim faciendâ, varij sunt Doctores. Vnde ad discernendum has ponunt regulas Syluest. in verbo Restitutio §. Aurea Armilla in eodem verb. & alij alibi.

Prima. Existens in extrema necessitate, & non habens nisi necessaria vitæ suæ & suorū, non tenetur statim restituere. Quia omnia in extrema necessitate sunt communia.

Secunda. Qui restituendo non posset vivere secundum decentiam sui status, etiam quod dominus rei, qui non est in tali, vel maiori necessitate nolit dilationem dare, non tenetur statim restituere, quia in hoc casu rationabiliter dominus deberet dilationem dare, licet cupiditate, vel alia irrationabili causa ductus nolit, & hoc fundamentum maximam clauem vocat Syluester & confirmat ratione & auctoritate.

Talis tamen debet cauere ne expensas faciat non necessarias in victu, vestitu, & alijs: alioquin rationabiliter non excusaretur.

Tertia. Quando restitutio est in damnum corporis, vel animæ domini si statim fiat, differenda est, quia cum hoc sit in commodum

modum eius, rationabiliter debet restituere.

Quarta. Si restitutio statim facta redundat in damnum contra bonum commune debet differri: quia bonum commune præferendum privato.

Quinta. Si restitutio probabiliter est in damnum alicuius famæ, vel vitæ, aut animæ: aut periculum peccati mortalis inde timetur, non debet fieri nisi cessante tali periculo: quia hæc maiora sunt damna, quam non statim restituere rem alienam.

Sexta. Si restitutio statim redundat in partium commodum creditoris, & in magnum damnum debitoris, ita ut oporteat eum vendere instrumenta artis suæ, qua viuit, vel aliud magnum damnum subire, non tenetur statim restituere, ex fundamento supra posito; quia creditor in tali casu rationabiliter debet dare dilationem, nisi ipse sit in simili casu; quia tunc statim restitutio esset facienda, cum nemo ut suum curet commodum, alteri debeat esse incommodo.

CAPVT XX.
DE CONTRACTIBVS
in genere.

DE materia contractuum omnium latissime